REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următórele
BIROURI de ANUNȚURĬ:
In Viena: la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner., Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-korut)
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o serie garmond pe o colonă 10 banĭ pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 banĭ

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXVI.

„GAZETA" iese în fie-care ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe șése lunĭ 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-niĭ colectorĭ.
Abonamentul pentru Brasov
Administrațiunea, Piața mare, Têrgul Inului Nr. 30. etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe șese lunĭ 10 cor., pe trei lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe șése lunĭ 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 135. Brașov, Vinerĭ 20 Iunie (3 Iulie). 1903.

Khuen și naționalitățile.

Ḑis'am, că fostul Ban al Croației, actualul ministru-president, contele Khuen, nu va avé nicĭ voie, nicĭ răgaz de a-se ocupa de raporturile dintre Maghiarĭ și cele-lalte naționalitățĭ din țéră.

Am avut dreptate. Contele Khuen-Hedervary a vorbit numai de relațiunile cu Croații, ér în ce privesce naționalitățile nemaghiare din Ungaria și Transilvania nicĭ că admite, că între aceste și elementul dela putere ar puté sĕ esiste óre-carĭ raporturĭ de drept, ci afirmă numai, că interesele lor, neputêndu-se deosebi de acele ale Maghiarilor, le impune datoria de a stărui pentru întărirea și înflorirea maghiarimei și pentru lățirea limbei maghiare, căcĭ „când îi va merge bine Maghiarului, le va merge și lor bine".

Contele Khuen nicĭ nu vorbesce de „naționalitățĭ", ci îi place a vorbi de „alte elemente" din țéră, pe care le împarte în „elemente", carĭ se alipesc de stat și iubesc patria comună, și în „elemente subversive", carĭ amenință aci sistematic, aci sporadic „unitatea țerii" și „caracterul ei politic maghiar". O singură dată contele Khuen vorbesce în discursul sĕu și de „cetățeni nemaghiarĭ", acolo unde afirmă, că interesele acestora nu se pot separa de ale Maghiarilor. Cuvêntul „naționalitățĭ" se feresce și dênsul a-l întrebuința, cum a sciut sĕ-l încunjure și Coloman Szell acum patru anĭ, când și-a espus programul.

Cei ce au urmărit în anii din urmă cu atențiune părerile unor ḑiare germane asupra cestiunei naționalităților în Ungaria, îșĭ vor aduce aminte, că încă înainte cu 8—9 anĭ se putea ceti prin corespondențele acelor ḑiare, că esistă planul, ca sĕ fie aleșĭ în dietă vre-o 30—40 de deputațĭ ai naționalităților, și că unul dintre bărbații, carĭ ar fi chiemațĭ sĕ ducă în împlinire acésta, ar fi Banul Khuen-Hedervary. Unele vorbeau și de Szögyenyi, actualul ambasador la curtea berlinesă. Se scie, că contele Khuen deja pe la 1899 era s'ajungă în fruntea guvernului unguresc, décă partidul liberal nu se opunea acestei combinațiunĭ.

Reamintim aceste pentru a da ocasiune cetitorilor noștri sĕ judece, cum contele Khuen, care acum a ajuns în capul ocârmuirei, ar înțelege eventual acea resolvare a cestiunei naționalităților, ce se ventila pe atuncĭ în foile germane.

E probabil ca, décă o va puté-o duce până la tómnă, contele Khuen-Hedervary sĕ încerce în adevĕr o astfel de soluțiune, permițênd ca la eventualele nouĕ alegerĭ dietale sĕ fie aleșĭ o duzină séu douĕ de deputațĭ dintre elementele nesubversive ale cetățenilor nemaghiarĭ.

Atuncĭ ministru-president va desfășura stégul absolutei solidarităţĭ de interese ale cetățenilor nemaghiarĭ cu elementul maghiar stăpânitor și, în sensul declarației sale de alaltăerĭ, va ḑice către noii deputațĭ: haidețĭ sĕ ne iubim ca frații, căcĭ nimic pe lume n'are sĕ ne deosebéscă, ci unițĭ avem sĕ fim bucurându-ne împreună de înflorirea limbei și a culturei maghiare!

A încercat primul ministru și în cei 19 anĭ trecuțĭ, cât timp a fost Ban al Croației, sĕ niveleze tot ce se opunea acolo „bunei înțelegerĭ" și „iubirei de țéră", propovĕduite de el. Și unde a ajuns după atâta timp?

Se mai póte întêmpla — de va avé ḑile cabinetul Khuen-Hedervary — ca, crescênd încurcăturile din interiorul monarchiei, colo în sferele determinante sĕ străbată în cele din urmă convingerea, că totușĭ a fost o mare greșélă politică de-a părăsi de tot și cu atâta indiferență causa naționalităților din Ungaria.

Atuncĭ — décă naționalitățile la rêndul lor vor sci sĕ convingă pe cei dela guvern, că ele mai au și interese, carĭ pretind o specială îngrijire și scutire prin garantarea de drepturĭ egale cu ale Maghiarilor — póte sĕ soséscă un moment, când șeful guvernului va trebui sĕ-șĭ ḑică, că n'ajunge sĕ aviseze pe cetățenii nemaghiarĭ numai la supunere și la solidaritate cu causa maghiarimei, ci trebue sĕ se gândéscă și la regularea raporturilor de drept dintre elementele nemaghiare și elementul maghiar domnitor.

Crisa austriacă. Ministrul *Koerber* a luat încă Vinerĭ hotărîrea de a-șĭ da demisiune. M. Sa sa întors în consecință în ḑiua de 30 Iunie din Braunau la Viena. La gară a ḑis către un deputat: „Anul acesta și eu mĭ-am pierdut concediul". Dimisia este motivată prin evenimentele din Ungaria în special prin declarațiile lui Khuen, că el are de gând a desbate pactul în cursul sesonului de vară. Vĕḑênd Khuen, că nu-șĭ va puté împlini așa repede, ce-șĭ propusese, a amânat pe tómnă pactul, ceea ce a produs o ușurare în crisa austriacă. Maiestatea Sa încă n'a decis asupra dimisiei.

Regele Carol și ofițerii sêrbĭ. Ḑiarul parisian „Le Journal" publică următórea telegramă din *St. Petersburg*: „Actul insolent al ofițerilor sêrbĭ carĭ au adresat o telegramă injuriósă regelui Carol al României, demisionat din gradul sĕu de colonel de onóre al regimentului 6, a *produs o fórte supĕrătóre impresie* și va da, se crede, noului suveran o mai mare autoritate pentru a repudia relele elemente din corpul sĕu de ofițerĭ".

„Ĕtă care e impresia generală la St. Petersburg".

In telegramă ofițerii sîrbĭ spuneau în substanță cam următórele: *„Nu credem, ca Regele Carol sĕ-șĭ dea demisia din comanda regimentului 6, tocmai el, care s'a folosit de-o tradare spre a se urca pe tronul României".*

„Jurnalul" din Bucurescĭ reproducênd acésta scire ḑice: „Sĕ vedem décă guvernul nostru va sci sĕ obțină satisfacție pentru îndrăsnețul ultragiu adus de asasinii galonațĭ din Belgrad, Regelui României".

Khuen-Hedervary în dietă.

Ședința de la 30 Iunie.

In numĕrul nostru de ierĭ am semnalat furtuna cea mare ce au produs'o declarațiile noului ministru president Khuen-Hedervary privitóre la proiectele militare. Din chipul cum a fost primit Khuen-Hedervary și judecând după violența cu care a fost tractat tocmai din partea acelora cu care încheiase de curênd faimosul „armistițiu", reiese clar, că sórtea ce i-se pregătesce cabinetului Khuen nu e din cele mai bune. Dér sĕ lăsăm sĕ urmeze raportul asupra ședinței de Marțĭ a dietei:

Introducerea.

Presidentul Apponyi deschide ședința și anunță, că br. Geza Fejervary renunță la mandat.

Membrii guvernului întră în cameră. Ei sunt primițĭ cu strigărĭ de „éljen" în drépta și cu *„jivio"* în stânga.

Presidentul face atențĭ pe deputațĭ, că numai Croații au dreptul de a vorbi croațesce în dietă.

Pichler: E o rușine pentru majoritate, că *Tomasicĭ* a devenit ministru. Numirea lui Tomasicĭ este o ticăloșie.

Gabányi: Tomasicĭ sĕ retragă ceeace a spus aicĭ. (Alusiune la declarația lui Tomasicĭ cu privire la pretensiunile maghiare față cu armata).

Pap Zoltan: Hedervary a cădut. — *Kubik*: Tomasicĭ sĕ-șĭ dea dimisia. — *Presidentul* chémă la ordine pe Pap și Lengyel — *Lengyel:* Mulțumesc! *Jivio!*

Se citesc rescriptele prea înalte privitóre la demisionarea lui Coloman Szell și la numirea lui Khuen Hedervary.

Programul lui Khuen Hedervary.

Contele Carol **Khuen-Hedervary** spune, că vré sĕ comunice camerei deputaților principiile și directiile, de carĭ va fi condus guvernul. Inainte de tóte trebue sĕ se restabiléscă ordinea constituțională. Greutățile ce s'au ivit în decursul desbaterei proiectului de recruțĭ formézá punctul de mânecare a întreruperii desbaterilor. Din punct de vedere parlamentar nu póte recunósce de corectă și îndreptățită procederea de a-se impiedeca validitarea voinței majorității...

Ugron G.: Nu voința majorității, ci voința țerii este hotărîtóre. Majoritatea je nimic, țéra e totul.

Kubik B: Prima e națiunea, apoĭ urmézá majoritatea.

Khuen Hedervary: A trebuit sĕ se caute modalitatea, care sĕ facă sĕ eșim cât mai curênd din acéstă situațiune. Timpul e înaintat. E decĭ în interesul statului, ca **desbaterea acestui proiect de lege sĕ se suspendeze de-ocamdată.** (Sgomot îndelungat; mișcare și strigărĭ în drépta: *de-ocamdată.*)

Pap Zoltan: Stăm strălucit!

Hollo L.: Noi sĕ vĕ scótem din cursă?

Barabas B.: **Suntem trașĭ pe sfóră,** d-le ministru president, *o sĕ ne scim ajuta.* (Mare sgomot în stânga estremă.)

Presidentul: Rog liniște. Sĕ ascultațĭ mai întâi pe orator, apoi sĕ vĕ facețĭ observările.

Barabas B.: D-l ministru president sĕ póte duce acolo de unde a venit.

Polonyi G.: Asta e *călcarea cuvêntului.*

Barabas B.: Ne-a tras pe sfóră, da, ne-a tras pe sfóră.

Presidentul: Rog liniște.

Mezössy B.: *Șĭ-a călcat cuvêntul*! (Mare sgomot în stânga estremă.)

Presidentul chémă la ordine pe mai mulțĭ deputațĭ din partidul independist.

Leszkay: C'un om, care-șĭ calcă cuvêntul, nu stăm de vorbă.

Krasznay F.: Alt-ceva ni-a spus nouĕ (Strigărĭ în stânga estremă: *Ne-a înșelat!*)

Leszkay: Permis este *a minți?*

Presidentul: Rog sĕ ascultațĭ pe orator.

Fay: Nu putem discuta cu cel ce *o începe cu minciuna.* Ne-a tras pe sfóră.

Fresidentul spune, că décă nicĭ pe el nu vor sĕ-l asculte, atuncĭ nu rĕspunde de menținerea ordinei parlamentare.

Kubik B.: Nu suntem obicĭnuițĭ cu călcarea cuvêntului.

Presidentul: Rog sĕ fițĭ linștițĭ, căcĭ la din contră voiŭ aplica mĕsurile la carĭ îmĭ dau drept regulamentul camerei.

Khuen Hedervary: Sĕ nu continuăm desbaterea proiectului (militar) *până când nu se va revisui legea despre organisarea armatei.* (Vii aprobărĭ în drépta. Contele *Andrassy* T.: Sĕ vĕ fie rușine. Kubik sĕ și céră scuse!)

Hollo L.: Pace va fi numai cu *prețul concesiunilor*, altfel nu.

Khuen-Hedervary,... căcĭ legea militară definitivă și de altfel *va cuprinde sporirea contingentului*, așa cum s'a cerut prin proiectul actual. Guvernul în interesul apĕrării țeri, nu póte renunța la principiul necesităţii sporirei contingentului de recruțĭ.... și *numai de ocamdată pentru acest an renunță la acéstă sporire.* Guvernul va cere, decĭ, pentru anul acesta contingentul de recruțĭ în proporția de până acum. In urma acésta dispare piedeca, ce s'a pus desbaterilor regulate în cameră și acum în primul rênd...

Ugron G.: Décă va fi și limba de comandă maghiară.

Khuen-Hedervary... putem sĕ desbatem *indemnitatea financiară,* prin ceeace se face sfîrșit stării înafară de lege. Apoi trebue sĕ ne îngrijim de a da consfințire legală stării budgetare în afară de lege, adecă indemnisarea tuturor cheltuelilor și încassărilor ce s'au făcut în timpul cât a durat starea de ex-lex. Vine apoi rêndul la desbaterea *proiectului de recruțĭ*; urmézá *budgetul pe 1903.* Una din agendele urgente e desbaterea *legilor pactului.* Ele reclamând timp îndelungat, nu vor puté fi desbătute înainte de vacanța de vară. Aceste proiecte trebuesc votate și primite, căcĭ până atuncĭ nu va dispare nesiguranța ce apasă viéța nóstră economică.

După proiectele acestea indicate ca absolut necesare, ar fi sĕ urmeze regularea salariului funcționarilor, investițiunile de stat și eventual proiectul colonisărilor, tocmai așa ca și regularea definitivă a valutei, situația funcționarilor administrativĭ etc.

Ținem strîns la basa, care s'a dovedit în cursul a 35 anĭ atât de salutară (art. de lege XII din 1867). Legea acésta cuprinde în sine *alianța* celor douĕ state ale monarchiei, ea dă garanții gradate pentru apĕrarea intereselor țĕrii. Liniștițĭ putem constata, că conducerea afacerilor esterne ale monarchiei. (Mare sgomot în stânga estremă: Monarchie? Ce avem noi cu monarchia? E vorba aicĭ de Ungaria)... corespunde intereselor nóstre, întru cât ea garantézá pacea, gajul esistenței triplei alianțe. Neclintițĭ vom susține basa acésta și vom împiedeca ori ce tendință îndreptată contra ei.

Ugron G: *Apoi fugițĭ dinaintea Muscalului și Prusului.* (Mare sgomot).

Khuen-Hedervary: *Comuniunea armatei* este atât în interesul forței de apĕrare a monarchiei austro-ungare, cât și în interesul apĕrării patriei nóstre cea mai bună și mai corĕspundĕtóre instituțiune; vom menținé-o decĭ în tótă integritatea ei și vom promova disposițiunile, carĭ nicĭ-odată nu se opun intereselor națiunei...

Ugron G. Nu vorbi în *rebus*-urî. Spune, ce voiescî adecă?!

Khuen-Hedervary: In numele guvernului spun, că *declaraţiile ce le-a făcut guvernul antecesor. cu ocasia desbaterei proiectului de recruţi, le susţinem şi noi în tótă estensiunea şi forma lor...*

Hollo L.: Atuncî e păcat, că s'a dus Coloman Szell.

Khuen-Hedervary: Guvernul, în fruntea căruia am norocirea, de a fi, îşî basézâ activitatea sa, conform tradiţiilor naţionale istorice, pe *principiul liberalismului.*

Ugron G: Tradiţia a fost, că *Maghiarul fù spânzurat.*

Khuen-Hedervary... Menţinem programul fostului guvern şi contăm la conlucrarea întregei camere. Toţî vrem binele patriei şi de aceea n'aşî vré ca cuvintele mele se fie considerate drept frase.

Cred a-se servi mai bine scopurile statului maghiar, *decă se vor întări Maghiarii,* carî şi în privinţa istorică au dat timbru acestui stat. In Ungaria *nu recunóscem decât cetăţeni maghiarî şi pe basa legilor vom nisui se validităm în tot chipul limba maghiară.* (Aprobărî în drépta. Strigărî în stânga estremă: Şi în armată?) De aicî însě nu urmézá, ca se aruncăm schinteia urei acolo, unde scopul ni-l putem ajunge şi prin iubire. Scim, ba presupunem, că atuncî când stăm pe basa legei, putem conta la alipirea către stat a *tuturor elementelor* din ţéră. Din contră însě *orî-ce atentat, ce s'ar face în potriva unităţii ţerii, a caracterului ei maghiar politic şi care devine periculos, îl vom pedepsi.* Se nu crédă nimenî, că interesele cetăţenilor de limbă nemaghiară pot fi separate de interesele Maghiarilor. Legătura istorică comună este o forţă. Atuncî o are şi o va avé bine orî-cine în ţéra acésta, când şi Maghiarului îi merge bine; decadenţa Maghiarilor, în mod necesar ar causa şi decadenţa celor-lalte *elemente.*

In raporturile nóstre cu *Croaţia,* guvernul îşî va da silinţa a tranşa cât mai curênd pactul financiar. Pe terenul *financelor* voim se fecem economiile necesare. Ce va trebui statului, vom da şi garanţii, ca se nu sufere creditul sěu. Şi fiind-că viéţa de stat reclamă pretensiunî tot mai marî, politica nóstră financiară şi economică se va îndrepta într'acolo, ca *agricultura, industria* şi *comerciul* se fie de-opotrivă împărtăşite de ajutorul statului.

Incheie cu cuvintele lui Szechenyi: *Ungaria n'a fost, ci va fi.*

Atitudinea partidelor.

Francisc *Kossuth* (în numele partidului kossuthist) spune, că discursul-program al primului-ministru n'a fost norocos. Când am avut tratărî cu d-l prim-ministru, ni-s'a promis, că va lua de la ordinea dilei proiectele militare şi n'au se mai vie nicî-odată în dietă. Acum d-l prim-ministru spune, că *numai de-ocamdată* le ia de la ordinea dilei. Ei bine, îmî ţin de datorinţă a declara, că orî când guvernul ar veni se céră ţerii dare în sânge mai mare şi n'ar da în schimb ceea ce numim *succese naţionale,* pe noi are se ne găsécă adversarii lui, adversarî neclintiţî. Nu ni-e simpatic d-l ministru-preşedinte când ni se presentă cum s'a presentat. Guvernul Szell n'ar fi fost silit se se retragă, décă i-s'ar fi dat lui „concesiunile" ce i-s'au dat lui Khuen-Hedervary. Décă el ar cunósce stările de la noi, n'ar fi dat un portofoliu lui Tomasicî, care prin ultima sa vorbire în parlament, a produs antipatie. Scopul nostru a fost, se scótem ţéra din ex-lex, *nu vom jertfi însě şi nu vom ceda nimic.* Vom pretinde armată independentă maghiară, cu limbă şi emblemă maghiară. Vom pretinde teritoriu vamal independent şi bancă maghiară. Vom lupta cu armele antecesorilor noştri. Carî sunt aceste arme, nu voiŭ spune adî.

Ivanka Oscar (liberal) declară, că guvernul póte conta cu siguranţă la sprijinul acestui partid, însě a făcut întrebare în ce privesce promisiunile, ce s'au dat de guvernul trecut referitor la „dorinţele naţionale".

Contele Ioan *Zichy* (în numele partidului poporal catolic) declară, că partidul sěu menţinênd neatins punctul de privire de până acum, va lupta cu deplină lealitate contra actualului guvern.

Szederkényi N. (în numele fracţiunei aşa numite ugronistă) declară, că partidul sěu va continua lupta pe basa punctelor cunoscute. Nu se mai pot amâna cestiunile naţionale privitóre la armată.

*

Tot Marţî *Khuen-Hedervary* şi membrii cabinetului sěu s'au presentat în *camera magnaţilor.*

Lupta în partidul independist.

Marţî séra până târdiu în nópte a fost mare luptă în sfatul clubului independiştilor între aderenţii personalî ai lui Kossuth şi între aceia ai lui Barabas. Resultatul a fost o scisiune în sînul independiştilor.

Kossuth şi amicii sěi personalî dic, că independiştii trebue sě se ţină de învoiala făcută cu Khuen-Hedervary, ér Barabaşii pretind energic continuarea obstrucţiunei.

Mai mulţî membrii ai partidului independist au fost dilele acestea pe acasă şi au adus de pe acolo scirea, că alegětorii lor sunt fórte indignaţî, că partidul a curmat obstrucţiunea fără concesiunî naţionale.

La începutul conferenţei luă cuvêntul *Kossuth,* care a dis între altele, că cu greu se mai póte schimba ceva din învoiala făcută, mai ales după-ce partidul, prin retragerea proiectelor militare, a raportat un óre-care triumf.

Akos *Molnar* dice, că décă nu-şî vor ţiné independiştii cuvêntul ce l'au dat lui Khuen-Hedervary, nu se va mai afla nicî un factor politic, care sě între în negocierî cu partidul independist.

Barabas afirmă, că contele Khuen prin declaraţiunile ce le-a făcut în şedinţa de Marţî, *şi-a călcat cuvêntul,* căcî aceste declaraţii sunt cu totul altele, decât acelea, de care a fost vorba în stipulaţiunile sale cu independiştii. In faţa acestei procederî, *partidul nu se mai póte considera legat.* Partidul trebue se procédă decî energic faţă cu regimul actual.

Iuliu *Justh* e de părere, că *cuvêntul dat* trebue sě se ţină. Noi când am intrat în tratărî cu Banul, am sciut, că pretensiunile privitóre la înmulţirea contingentului armatei se vor presenta érăşî, şi că noi nu le putem amâna, decât cel mult pe un an. Aşa-dér nu am fost păcăliţî.

Samuel *Bakonyi* dice, că Banul vré se rěstórne art. de lege 30 din 1899, una din garanţiile cele mai tarî ale legilor pactului. Acesta e un atentat direct în contra naţiunei.

Dr. Francisc *Krasnay* crede, că ministru-preşedinte Khuen póte fi constrîns a da declaraţiunî clare. Décă nu ne va promite mai multe concesiunî decât Szell, atuncî şi din consideraţie către acesta nu e motiv ca independiştii se aibă o altă atitudine faţă cu Khuen, decât faţă cu Szell. N'avem încredere în împărtăşirile ce ni-le face contele Khuen cu privire la pact. Propune o resoluţiune, prin care se cere ca ministru-preşedinte sě dea declaraţii obligătóre relativ la pretensiunile naţionale: de a se pune regimentele ungare sub comanda de oficerî maghiarî; de a-se introduce limba de comandă maghiară; de a-se primi embleme ungurescî deosebite.

Deputaţii Papp, Sebes, Putnoky vorbiră pentru continuarea luptei.

Fórte iritat se ridică apoi *Kossuth* şi declară cu părere de rěu, că vede, că s'a înşelat în părerea partidului şi în părerea ţěrii. Va trage de aicî consecinţa, *demisionând ca preşedinte al partidului şi eşind din partid.* Orî ce s'ar întêmpla el se va ţiné de cuvênt. „Eu nu mě încred — adause el — în acel spirit public al naţiunei, care ar fi atât de puternic, încât triumfător se dea piept cu forţa, décă ea vine. Eu aşa-dér nu voesc ca cu numele meu se espun ţéra de *a cădé pe burtă în mod ruşinos.*"

Bela *Komjathy* şi Iuliu *Justh,* vicepresidenţii partidului, carî au luat parte la negocierile cu Banul, declară că *s'alătură la declaraţia lui Kossuth.*

Se alăturară la ea şi *Endrey* Moritz, *Putnoky* şi Akos *Molnar.*

Kossuth cu cei cincî de mai sus au părăsit apoi sala conferenţei. La uşa Kossuth se întórse încă odată şi declară, că *nu va mai pune piciorul pe pragul clubului.*

Ceilalţî membrii ai partidului rěmaseră deplin *consternaţî.* Bela *Barabas* luă presidiul şi declară, că partidul va lua numai mâne o hotărîre, căcî se pare, că e cas de *neînţelegere,* lucrul trebue decî clarificat.

La propunerea lui Barabas se trimise apoi la *Kossuth* o deputaţie de trei cu rugarea *sě reintre în club.* Conferenţa se termină după miedul nopţii.

La situaţie.

Organul partidului poporal „*Alkotmany*" publică un articol relativ la noua situaţie politică, din care estragem următórele:

„Khuen-Hedervary séu mai bine discursul program al lui a fost prima victimă a independiştilor revoltaţî. N'a adus isbênde naţionale, n'a făcut promisiunî, a fost reservat în tótă privinţa, atât în chestiile militare cât şi în cele economice; în dreptul public de la 67 este tot aşa de intransigent, ca şi în liberalism, a venit se facă tocmélă, dér numai cu partidul koşutist s'a învoit, ér partidul acesta acum după şése dile de beţie triumfală, simte că-i tras pe sfóră. Orî al da vina lui Khuen, orî lui Kossuth, resultatul este de-opotrivă: *nul.* Insě şi Khuen a greşit, căcî décă a vrut se între la tocmélă cu Francisc Kossuth, atuncî trebuia sě o facă în scris, pentru-că *clara pacta, boni amici.* Atuncî nu s'ar puté acusa reciproc, că şi-au călcat cuvêntul, pe când nicî vorbă nu e de călcarea cuvêntului, ci s'a făcut în adevěr tragere pe sfóră în sensul, că lui Khuen i-au descoperit pretensiunile naţionale, ér el a tăcut, *ut consentire videatur,* ér pe Khuen l'a făcut se crédă Kossuth, că el dispune de partidul sěu şi că acesta va observa învoiala *nemine contradicente.*

Desamăgirea acum e generală, ér situaţia periculósă. Pentru-că nu se póte numi în fie-care sěptěmână un nou guvern şi décă lui Khuen îi va fi imposibilă guvernarea constituţională, aşa cum a făgăduit adecă, că va guverna în spiritul lui Szell, în mod legal şi constituţional şi décă se va poticni în ex-lex, óre unde se vor mai găsi nóuě bărbaţî curagioşî în partidul liberal, carî după atâtea fiascurî sě mai îndrăsnéscă a lua asupra lor guvernarea? Noi scim însě pe unul. Acesta ar fi Banffy Dezsö, care însě nu şi-ar alege soţiî în ministeriu dintre aceia, carî l'au trântit. El şi-a publicat proclamaţiunea, în care ameninţă cu disolvarea camerei, cu alegerî ex-lex şi formaţiune nouă de partid. Nu ne spăriem. Nu ne mai temem de nicî un fel de drac.

S'a pornit discuţia asupra programului ministrului preşedinte. Se pregătesce o nouă obstrucţie, pentru ca se nu se pótă consolida cabinetul lui. Ce va întreprinde el faţă cu acestea?...

*

„*Egyetértés*" organul lui Kossuth, vorbind despre conferenţa partidului independist ţinută Marţî séra după expunerea programului lui Khuen-Hedervary scrie în fruntea numěrului sěu de Miercurî:

Partidul independist a discutat adî cincî óre în şir chestiunea, décă va trebui se se ţină de ceea-ce a hotărît acest partid, că nu va împedeca votarea indemnităţii şi a contingentului normal, acum când ministrul preşedinte şi-a călcat cuvêntul?

Cincî óre a discutat partidul asupra discursului program, întrebându-se ce va urma după cincî sěptěmânî, când discursul a desavuat, ce a susţinut înainte cu cincî dile?

Partidul acesta a trecut cu vederea lipsa de calităţî, carî l'ar puté face pe Khuen-Hedervary vrednic se guverneze ţéra, dér călcarea de cuvênt nu o póte trece cu vederea... Opinia publică a silit partidul independist la luptă desperată... Pentru ceea-ce va aduce viitorul, nu va fi responsabil acest partid, ci aceia, carî îl forţéză la acéstă luptă desperată.

Consultarea de cincî óre până acuma n'are decât un resultat, anume, că *Francisc Kossuth şi-a dat dimisia din demnitatea de preşedinte al partidului.* Dimisia acésta nu póte se fie primită. Francisc Kossuth trebue sě rěmână şeful partidului în interesul acestuia şi în interesul ţěrii.

Nouele proiecte militare.

La încheierea şedinţei de Marţî noul ministru de honvedî *Kolozsvary* a depus pe biroul camerei cele două *proiecte militare noue,* schimbate acum a treia óră, şi adecă: 1) Proiectul de lege prin care se dispune ca *legea militară* sě mai fie ţinută în vigóre provisoric *până la finea anului 1903.* 2) Proiectul de lege privitor la *recrutarea pe anul 1903.*

In primul proiect se susţin tóte dispoziţiunile legei militare esistente relativ la contingentul recruţilor, dimpreună cu celelalte condiţiunî până la finea anului 1903. Mai departe se dispune, că pe basa recensěmêntului poporal de la 1900, ţěrile corónei ungare au se dea 44.076 recruţî. In fine se dice:

„Proiectul pentru susţinerea întocmai şi pe mai departe séu pentru schimbarea acestui contingent de recruţî pentru armata comună şi marină, ca şi pentru honvedime, este a se presenta legislaţiunei, după împrejurările date, pentru dobêndirea unei noué stabilirî pe cale constituţională înainte de finea anului 1903. Cu esecutarea acestei legî e încredinţat ministrul de honvedî, care va dispune în privinţa acésta în înţelegere cu ministrul comun de rěsboiu".

Recrutarea.

Al doilea proiect de lege despre *contingentul recruţilor pe 1903* dispune, ca obligaţii la serviciu din clasele de etate a celor născuţî în 1882, 1881 şi 1880 sě fie recrutaţî esceptional în timpul de la *24 August până la 26 Septemvrie 1903.* Contingentarea definitivă are se se facă la *30 Septemvrie,* şi împărţirea celor recrutaţî, la *26 Octomvrie.* Legea acésta întră în vigóre în diua promulgarii sale şi cu esecutarea ei este încredinţat ministrul de honvedî, care va dispune în înţelegere cu ministrul comun de rěsboiŭ.

*

Inainte de începerea şedinţei de Marţî a camerei s'au împărţit în tóte colţurile stradelor Budapestei nisce foi micî volante, pe care era scris cu litere marî:

„Maghiarî! *Ludovic Kossuth* în anul 1848 a gonit din ţéră pe Banul Croaţiei, *Iellacici!* Laşul Iellacici a fugit la Viena!

„In anul 1903 *Francisc Kossuth* ni-l'a adus pe cap pe trimisul Camarillei, pe Banul Croaţiei.

„*Binecuvêntată* fie memoria lui *Ludovic* Kossuth;

„*Jivio Francisc* Kossuth!"

SCIRILE DILEI.

— 19 Iunie v.

Românî la gimnasiile săsescî. La gimnasiul săsesc din Sighişóra au fost în anul 1902/903, 236 elevî, între carî 202 Germanî, *19 Românî,* 15 Maghiarî şi 1 Jidov. — La gimnasiul săsesc inferior din *Sebeş* numěrul şcolarilor a fost 146: 93 Germanî, *50 Românî* şi 3 Maghiarî.

La gimnasiul de stat din Sibiiu au fost anul trecut 526 elevî, între carî *270 Românî* 209 Maghiarî, 45 Germanî, 1 Slovac. Óre, la acest gimnasiu de stat cu majoritatea absolută românéscă a elevilor se predă limba şi literatura română?...

Pretendent la tronul Serbiei. „Petit Bleu" din Bruxela spune: Scrisorî din Constantinopol arată, că tîněrul Milan Obrenovicî are deja împrejurul sěu 2 consilierî, carî urmăresc de apróape şi în favórea sa evenimentele din Serbia şi carî vor formula pretenţiile sale de „frate şi urmaş legitim al defunctului rege Alexandru". Primii partisanî ai tîněrului Milan Obrenovicî cred, că nu le va fi aşa de greu de a-l aduce pe tron. Mulţî ofiţerî, vědênd, că asasinii lui Alexandru şi a Dragei nu sunt pedepsiţî, ba chiar înaintaţî, vor fi gata la timpul oportun a se cotorosi de Petre Karagheorghevicî prin tóte mijlócele, spre a trage din crimă aceleaşî folóse.

Studenţi otrăviţi. „Brassói Hirlap“ aduce scirea, că 30 studenţî din Kecskemét, fiind alaltăerî în escursiune la *Tuşnad*, au mâncat séra la un restaurant şi nóptea cu toţii s'au îmbolnăvit în mijlocul unor simptome de otrăvire. Atât ei, cât şi doi profesorî ai lor au vărsat de la 12 óre până la 5—6 în continuu. Medicul a constatat, că carnea, ce au mâncat'o era otrăvită. Fóia maghiară îşî esprimă speranţa, că acel restaurateur va fi dat afară din Tuşnad.

Arestarea unui architect. In Bucurescî a fost arestat ḑilele acestea architectul *Socolescu*, bănuit, că ar fi pus foc caselor sale, pentru a pute încassa suma de asigurare.

O miie de arestaţî politicî sêrbî, liberaţî. In virtutea legei prin care au fost amnistiaţî condamnaţii politicî, au fost liberaţî până acum o miie de arestaţî între carî şi Kresovicî, vestitul martor în procesul atentatului contra regelui Milan. Alaltăerî când regele Petru a visitat închisórea, Kresovicî s'a aruncat în genunchî la piciórele lui, cerêndu-i graţia. Regele i-a rĕspuns: „Sunt rege constituţional. prin urmare nu pot sĕ graţiez pe cineva decât după propunerea ministrului de justiţie“. Kresovicî, după ce a fost liberat, a declarat unui ḑiarist, că în procesul atentatului contra lui Milan, a depus falş din îndemnul regelui, care i-a dat şi banî, promiţêndu-i de a-l libera din închisóre ceea-ce însĕ n'a făcut.

Regimentul sêrbesc nr. 6 ai cărui ofiţerî au comis omorurile şi care era mai înainte al regelui Carol al României, va purta numele de Petru.

Catastrofa de la Saragosa. In catastrofa de lângă Saragosa au ars mulţî călĕtorî sub sfărîmăturile vagónelor. Intre aceştia sunt mulţî călugărî şi călugăriţe. Podul era lung de 168 de metri. Cincî stêlpî ai podului s'au dêrîmat sub greutatea trenului, 18 vagóne au căḑut în rîu; alte 7 au rĕmas la capĕtul podului. Numai şése călĕtorî au rĕmas nevătĕmaţî. Lucrurile pentru scóterea cadavrelor vor dura mai multe ḑile. Numĕrul rĕniţilor în catastrofa de cale ferată de lângă Saragosa este de o sută ḑece. Mulţî dintre ei sunt oribil arşî şi mutilaţî şi se rógă sĕ fie ucişî pentru a se pune capĕt chinurilor ce îndură. Căldura ce domnesce acolo este de 44 de grade şi cadavrele de sub dărîmăturî exaléză un miros gróznic.

Marş forţat. Sub-locot. Ioan Dăbuleanu din reg. 5 de roşiorî a plecat din Craiova alaltăerî la 5 diminéţa. Ofiţerul a ajuns la T.-Jiu la 7.30 séra, mergĕnd pe valea Gilortului; pentru întórcere a întrebuinţat acelaşi timp, însĕ pe valea Jiului. Călăreţul, ca şi calul carî au parcurs 240 chilometri în douĕ ḑile, sunt sĕnĕtoşî.

Comunitatea evanghelică din Bucurescî şî-a ţinut adunarea generală la 27 Iunie. Obiectul principal al discuţiunilor a fost starea critică financiară. La acéstă adunare s'a raportat, că imperiul german a urcat subvenţia anuală de la 8000 mărcî la 10,500 mărcî.

Fecunditate. La Bridgeton, lângă Glasgow, nevasta unui lucrător al fabricei de oţel, anume Colliugan, a dat nascere la patru fete, carî însĕ n'au trăit decât vr'o câteva óre. Femeia, care are 28 de anî, şi e măritată de 5 anî, a născut prima dată doi gemenî şi după un an alţî doi gemenî.

Isprăvile unui anarchist. Se adeveresce, că în casa anarchistului Parmeggiani, s'au găsit la perchisiţiunile făcute obiecte antice în valóre de mai multe milióne. Parmeggiani era şeful unei bande internaţionale de spărgătorî şi a fost condamnat în Anglia pentru şantagiu. Era cunoscut ca un anarchist feroce. In timpul rĕsboiului greco-turc, s'a încercat sĕ organiseze un corp de voluntarî.

Bursă pentru un absolvent de şcólă comercială superióră. Ministrul de comerciu r. u. publică concurs pentru o bursă de 1350 coróne, care se va acorda unui absolvent de academie séu şcólă comercială superióră cu certificat eminent. Concurenţiî carî s'au distins deja prin studii practice în vr'o specialitate şi posed cunoscinţe de limbî vor fi preferaţî. Terminul pentru înaintarea petiţiilor *31 Iulie* a. c. Petiţiile sunt a se adresa ministrului prin camera de comerciu.

Gramatica română pentru Germanî. D. Gustav *Weigand*, profesor de filologia română la universitatea din Lipsca a scos de sub tipar o gramatică românéscă pentru Germanî, care pórtă titlul: *Praktische Grammatik der rumänischen Sprache von Gustav Weigand.* — Leipzig. Editor Iohann Ambrosius Barth 1903. Preţul 4.50 mărcî.

Evoluţiunea.*)

(Articol final).

V.

Nu póte fi problema mea sĕ scriu apologie în acéstă serie de articole. Sarcina acésta o vor lua asupra lor alţii mai chemaţî, decât mine. Atâta sciu, că cel-ce plécă d'acasă sĕ se înscrie la universitate séu academie şi are în jurul pieptului sĕu panţera credinţei strămoşescî, nealterată prin savantlîcul vr'unui profesor secundar de istorie séu sciinţele naturale orî prin atitudinea titubantă séu ignoranţa catechetului — căcî esistă din pĕcate şi de aceştia — hipotesele unui Gumplowicz, Sonnenberg (Somló) e tutti quanti nu-l vor influenţa câtu-şî de puţin orî cât de grandios ar fi aparatul scienţific, cu care îşî espun ei teoriile lor sterpe.

Acela însĕ, care nu duce din familia părintéscă o asemenea moştenire, orî în cursul studiilor secundare s'a lăsat influenţat de lumina falsă cu care l'au imbibat nisce profesorî, de carî bîjbăe tóte şcolile din strĕinătate şi din patrie, va duce cu sine o inimă accesibilă şi susceptibilă pentru tóte năzbâtiile moderne şi pentru un asemenea tinĕr, expunerile mele, chiar de ar fi ele sprijinite cu argumentele cele mai convingĕtóre, nu vor avé nicî cel mai mic efect. Vorba lui Albrecht *Rau*:

„Wäre der Glaube vorhanden, so würde dieser ganze gelehrte Apparat vollkommen überflüssig sein“.*)

Căcî teoria evoluţiunei aduce cu sine o îngâmfare fără marginî, şi tinĕrul adăpat de ea îşî pare, că e un Apollo luminos, care privesce cu milă şi dispreţ la toţî cei-ce profeséză teorii contrare, ca la nisce găgăuţî întunecaţî, medievalî şi retrograḑî.

Am avut ocasiune sĕ cunosc asemenea tinerî. Ii găsescî chiar pe băncile şcólelor secundare şi am avut eu însu-mî asemenea elevî, carî umblau încă cu pantalonî scurţî şi îî auḑiai deja bâlbâind despre teoria lui Marx asupra valorii şi plus valorii, despre teoria lui Lassale numită, „legea de metal a simbriilor“ (das eherne Lohngesetz), despre mijlóce de producţie, capital şi proletarî şi firesce despre... *evoluţie*.

Sătul până la gréţă de asemenea aiurărî pe carî le cunosceam în cele mai micî detailurî şi pe carî dincolo le combătusem de pe tribuna de conferenţe şi cu condeiul, am primit cu resignaţie într'o séră espunerile unui tinĕr, cu cultură academică, de dincóce, în carî espunerî se avîntase la o înălţime olimpică de unde declarase tóte părerile, contrare părerilor lui, de... teorii popescî.

De şi căuta sĕ mĕ sdrobéscă cu aerul de superioritate, ce şi-l dedea, — totuşî nu m'am speriat aşa tare, căcî clişeurile pe carî liceanii din ţéră le cunosceau mult mai esact, tinĕrul nostru le espunea fórte imperfect... şi totuşî avea iluzia, că-mî spune cine scie ce revelaţiunî.

*) A se vedé n-rul 130 al „Gaz. Tr.“

*) Albrecht Rau: „Harnack, Goethe, D. Strauss und L. Feuerbach über das Wesen des Christenthums“ pg. 13 Delitzsch. Editura Walter 1903.

In inima acestuia învĕţăturile lui Gumplowicz orî Sonnenberg fără îndoiélă au căḑut ca sĕminţa în pĕmêntul cel bun.

După ce am arĕtat pe scurt în numĕrul trecut, cam în ce ape se scaldă profesorul Gumplowicz, va trebui sĕ arĕtăm acum, ce susţine profesorul Somlo din Oradea, căcî dela acesta pornisem.

Din estrasul, ce-l avem la disposiţie vedem, că Somlo în conferenţa cu pricina a susţinut, că disposiţiile codului penal ungar, carî pedepsesc cu 2 anî închisóre pe cel ce agită contra instituţiunei *căsĕtoriei*, sunt barbare. (Se înţelege, fiind-că după teoria evoluţionistă a socialiştilor în noua ordine de stat, în locul căsĕtoriei va întra amorul liber).

Lucrurî barbare sunt de asemenea disposiţiile codului penal carî apărără *proprietatea*, barbare sunt şi pedepsele, carî se dicteză asupra celor ce *agită contra confesiunilor şi claselor.*

Şcóla, ḑice mai departe Somlo, este un isvor nesecat de întristărî pentru orî ce suflet evoluţionist, şi ceea ce este mai grozav, este faptul, că o însemnată parte a instrucţiei publice este depusă în mânile *unor popî*, carî nu lasă sĕ ajungă decât rĕsfrântă lumina adevĕrului la ochii tinerimei.

Somlo a mai ḑis în conferenţa sa, că este un lucru necorect şi care trebue abrogat, de a se face *fundaţiunî* pentru anumite scopurî cu destinaţiune perpetuă.

In ce ne privesce pe noi, suntem dintre aceia, carî susţinem instituţia căsătoriei şi proprietatea. Douĕ din gimnasiile nóstre stau sub conducerea *popilor*, ér celelalte trei sunt şi ele *şcóle confesionale*, unde profesorii, de şi civilî, tot în spiritul celor douĕ dintâiŭ instruesc şi dau educaţiune. Avem mai departe numeróse fundaţiunî cu destinaţiune perpetuă, pe carî le-au făcut ómenî pioşî şi iubitorî de neam, şi pe carî nu le-am lăsa sĕ ni-le radă evoluţioniştii.

Etă de ce teoriile lui Somlo, care este profesor la o academie frecuentată în mare parte de tinerî românî, ne intereséză de aprópe şi pe noi.

Cumcă Somló condamnă §-ul 172 din codul penal, care a cerut deja atâtea jertfe de libertate de la Românî, cu acésta el nu póte sĕ-i tragă pe sfóră decât pe cei naivî, deóre-ce este cunoscut, că coreligionarii lui Somló au fost întotdéuna aceia, carî au apiaudat întemniţările Românilor şi décă acuma se revoltă contra acelui paragraf, acésta nu se face pentru ochii noştri cei frumoşî, ci pentru că numitul paragraf se aplică în timpul din urmă — şi contra socialiştilor.

Ar trebui sĕ recapitulăm încă odată, ce ḑice evoluţiunea despre creaţiune, suflet, creştinism, revelaţiune şi tot ce nouĕ până acuma ne-a fost scump, ca sĕ înţelegem şi mai bine durerea adîncă, ce a trebuit sĕ o simţă orî ce Român bine cugetător, când din incidentul casului Somló o fóie românéscă şi bisericéscă a scris la loc de frunte urmĕtórele cuvinte:

„Orî cât de mult s'ar revolta cei cincî profesorî de la academia de dreptur din Oradea-mare pentru principiile profesate de colegul lor *Somló*, şi orî cât de bine s'ar pune întrégа societate maghiară pe partea lor — *principiile evoluţioniste rĕmân totuşî adevĕrurî stabilite din partea sciinţei moderne, carî prin destituirea prof. Somló din postul ce-l ocupă nu pot fi făcute neesistente.*

Nu mai avem nimic de ḑis.

A. P.

Societatea de lectură „Inocenţiu M. Clain.“

(Raportul general despre activitatea ei în anul 1902—1903.)

(Urmare).

2) *Membrii societăţii*

a) membrii ordinarî:

Membrii ordinarî ai societăţii în decursul acestui an au fost toţî alumnii seminariului gr. cat. din Blaşiŭ, — în numĕr de 58.

b) membrii fundatorî:

1) † Esc. Sa Dr. I. Vancea, archiepp şi metropolit; 2) † Esc. Sa Mihail Pavel, epp; 3) Esc. Sa Dr. Victor Mihalyi de Apşa archiepiscop şi metropolit de Alba-Iulia şi Făgăraş; Ilustritatea Sa Dr. Vasile Hossu, episcop; Il. Sa Ioan M. Moldovan, prelat papal, preposit capitular şi membru al Academiei Române; 6) † Alesandru Micu, canonic; 7) † Dr. Alesandru Grama, canonic; 8) Reverendissimul S. P. Mateiŭ, canonic; 9) Ilustritatea Sa Iuliu Bardoşi, inspector şcolar în pensiune; 10) † Basiliŭ Raţiŭ, fost vicar foraneu şi rector seminarial; 11) Stimata dómnă Iulia Laurenţiŭ; 12) Stimatul d-n Iulia de Calmurky; 13) Spectatul domn Dr. Todorescu, medic militar; 14) Stimatul d-n E. Măcelar, preot pens.; 15) D-l căpitan G. Petroviciŭ (România); 16) On. d-n Dr. Elefterescu, prof. (Bucurescî); 17) G. Boeriŭ, supra-locotenent c. r.; 18) On. d-n Ioachim Totoïan, preot gr. cat.; 19) Stimata d-nă Silvia Handrea; 20) Institutul de credit şi economii „Patria“: 21) Institutul de credit şi economii „Economul“; 22) Institutul de credit şi economii „Arieşana“; 23. Instit. de credit şi economii „Mureşana“; 24) † Dr. Ioan Bob, profesor şi prefect sem.; 25) † Ioan Antoneli, canonic; 26) † Constantin Papfalvi, canonic; 27) † S. Ciaclani; 28) On. d-n Ioan Bozac, preot gr. cat.

c) membrii onorarî:

1) Ill. Sa Dr. D. Radu, epp; 2) Ill. Sa I. M. Moldovan, prelat papal şi preposit capitular; 3) † Alesandru Micu, canonic; 4) † Dr. A. Grama, canonic; 5) † G. Blăjanu, prefect; 6) † B. Raţiŭ. fost vicar foraneu şi rector seminarial; 7) Reverendissimul d-n Dr. Victor Szmigelski, canonic metropolitan; 8) Reverendissimul d-n Dr. Augustin Bunea, canonic; 9) Reverendissimul d-n Dr. Isidor Marcu, canonic şi rector sem.; 10) P. On. d-n Ioan German, profesor pens.; 11) M. On. d-n Dr. V. Lucaciŭ, paroch; 12) P. O. domn Dr. E. Dăianu, protopop; 13) D-l A. Boca Velcherianul; 14) D-l Iuliu Pop; 15) D-l Iosif Pop.

d) membrii estra-ordinarî:

1) On. d-l Vasile Suciu, prefect la tipografia sem.; 2) D-l Iacob Munteanu, învĕţator; 3) Ioan Puşcariŭ, teolog bienal; 4) Mihail Demian, teolog bienal; 5) Zacharie Pop, teolog bienal; 6) Ilariu Viciŭ, teolog bienal.

(Va urma).

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 2 Iulie. In şedinţa de aḑî a dietei *Barabas* a declarat, că *partidul independist va continua lupta* contra guvernului, décă nu va primi promisiunî obligătóre de la ministru president, că în proiectul militar ce se va presenta la tómnă camerei, se va cuprinde: *limba de comandă maghiară, stindard şi emblemă maghiară, educaţie militară maghiară, jurămêntul armatei pe constituţie, isgonirea imnului „Gotterhalte“.*

— Dr. A. *Vlad* s'a anunţat la cuvênt pentru şedinţa de mâne.

Budapesta, 2 Iulie. Francisc *Kossuth* a declarat delegaţiunei, care s'a dus sĕ-l róge a reveni asupra demisiunei sale, că *nu mai primesce sĕ fie presidentul partidului*, dér că nu va eşi din partid.

Budapesta, 2 Iulie. Contele Pejacevicî a fost numit Ban al Croaţiei.

Viena, 2 Iulie. Se crede că împĕratul nu va primi demisiunea cabinetului Koerber, dorind că până la tómnă sĕ stea la postul sĕu.

Literatură.

A apărut:

Dr. **Daniil P. Barcianu.** Viaţa şi activitatea lui. De Dr. Petru *Span*. Sibiiu. Tiparul tipografiei archidiecesane 1903. Preţul 50 filerî.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureşianu.**

Redactor responsabil: **Traian H. Pop.**

Dela „Tipografia A. Mureşianu" din Braşov,

se pot procura următórele cărţi:

(La cărţile aicĭ înşirate este a se mai adauge pe lângă portul postal arĕtat, încă 25 banĭ pentru recomandaţie.)

Scrierĭ literare pentru popor.

***„Carnetul Roşu"**, o interesantă novelă nihilistă*, tradusă din germană de *Moşul*. O broşură de 104 paginĭ, format octav mic. Broşura oferă o lectură uşóră şi distractivă. — *„Moşul"* e cunoscut cetitorilor noştri din numĕrósele sale lucrărĭ publicate în foiţa diarului Gaz. Trans. Preţul cu posta 50 banĭ.

***„Caractere morale**, esemple şi sentinţe uclese din istoriile şi literaturile popórelor vechĭ şi moderne"* de *Ioan Popea* Preţul cor. 2.50 (cu posta cor. 2.70.) Pentru România 3 Lei, la care este a se adauge şi portul postal.

„Castelul din Carpaţĭ", roman din viéţa poporului român din Ardeal, de Jules *Verne*, tradus de d-l Dr. Victor *Onişor* cu o prefaţă de Dr. Eliă *Dăianu*. O carte fórte interesantă, care n'ar trebui sĕ lipséscă de pe masa nicĭ unui Român. — Esemplarul broşat ediţ. poporală *1 cor. 60*, broşat ediţ. de lux *2 cor 40* (plus 10 b. porto), legat *4 cor.* (plus 20 b. porto).

Dietetica poporală, scrisă cu deosebită consideraţiune la modul de veţuire a ţeranului român, de *Simeon Stoica*, medic pensionat. Conţine vre o 25 figurĭ în text. Se vinde acum în loc de cor. 1.60 cu 1 cor. + 10 b. porto;

Instrucţiunĭ populare despre *datorinţele şi drepturile purtă datorului dere* edate de Wilhelm Niemandz. Acéstă carte e un îndreptar de o trebuinţă nespus de mare pentru toţĭ câţĭ au afacerĭ cu dările. Preţul cor. 1.20 plus 10 banĭ porto.

„Omul", noţiunĭ din anatomie şi fisiologie şi regulĭ igienice pentru conservarea sănĕtăţii şi a corpului omenesc de George *Cătană* înv. Acéstă carte servesce ca manual pentru anul al IV-lea al şcóle pop., pentru şcólele de repetiţiă şi pentru poporul nostru. Preţul 50 banĭ (plus 5 b. porto.)

Cugete şi consideraţiunĭ din esperienţa vieţii lui Arghirobarb. Conţine 170 de sfaturĭ înţelepte, scóse din pătania vieţii. Preţul 20 b. (cu posta 24 b.

***Novele** de Sienkiewicz*: „Natură şi vieţă". „Sluga veche" şi „Ianco musicantul." Traducere de *I. C. Panţu*; o broşură de 192 pag. Preţul 80 banĭ + 5 banĭ porto.

I. C. Panţu: „In plasă". „In Baltă". „Cale grea". „La Códe". „La cârciuma lui Tiriplic." ***Schiţe din viéţa dela ţéră.*** O broşură de 112 pag. cu preţul 40 banĭ (+ 5 banĭ porto.)

I. C. Panţu: ***„La têrg"***, povestire din viéţa unui cioban. O broşură din 32 pag. cu preţul 16 banĭ + 3 banĭ porto.

Lira Bihorului, o carte cu povestirĭ istorice scrisă în versurĭ, de *Antoniu Pop*. Preţul 40 b. (cu porto 46 banĭ.

Părintele Nicolae, schiţă din viéţa preoţilor de *G. Simu* Preţul 60 b. + 6 banĭ porto.)

Săpătorul de banĭ, comediă în trei acte, localisată de *A. Popp*. Se recomandă mai ales pentru cei vréu sĕ jóce teatrul Preţul 24 banĭ (prin postă 28 b.)

Viéţa după mórte, séu nemurirea sufletului, dedusă din misteriul fiinţei omenescĭ şi deşertăciunea celor trecĕtóre, de *I. P.* Ediţia II. Preţul cor. 1. (Cu posta cor. 1.10).

Poesii de *R. V. Buticescu.* Preţul era la început 2 cor. 40 b., acum numai cor. 1.20 (cu posta cor. 1.40)

Suspin şi zimbire, poesii şi prosă de *A. Pop*. Preţul 80 banĭ (cu porto 86 b).

Taina norocului séu Povestea satului Nemerniceni de Tache *Brânduş*. Acésta carte e fórte potrivită pentru poporul nostru şi costă 1 cor. (+10 b. p.)

Balade poporale de Avram *Corcea* costă cor. 1.60 plus 10 b. porto. Pentru România 3 lei 20 b.

Banca de şcólă de I. *Dariu*, 30 b. plus 10 b. p.)

Disciplina în serviciul educaţiunii de I. *Dariu*, 40 b. (plus porto 10 b.

Idealul învĕţătorului român de *I. Dariu*, 40 b. (plus porto 10 b.)

Tragedia Calvarului de abat. Henry Bolo traducere în românesce de membrii soc. de lect. „Inocenţiu M. Clain" din (Blaşiu. Preţul 2 cor. pentru România 3 lei plus 20 b. porto).

Lilice dela Pind, poesii macedonene-originale şi daco-române de P. *Vulcan*, cor. 2 (pl. porto 10 b.)

Din composiţiunile pline de melodii românescĭ ale mult regretatului compositoromân *Ciprian Porumbescu*, tipărite şi edate în ediţiunĭ poporale de d-na Marióra *Raţiu* născută Porumbescu, se află de vêndare la Tipografia nóstră următórele piese:

„Imn de urare" cu două vocĭ, *„Hora Prahovei"*, *„A cădut o rază lină"* cu voce, *„Fluturaş de nópte"* polcă, *„Frunză verde mărgărit"* cânt poporal, *„Pe câmpiile Stupcei"* polca mazurca, *„Fata popii"* cânt poporal. Fie-care bucată costă 50 b. plus 10 banĭ porto. *„Basme Iaşene"* vals, 1 cor. 50 b plus 10 banĭ porto. *„Potpouriu"*, *din opereta „Crai nou"* 3 cor. şi *Ouvertura din opereta „Crai nou"* 1 cor. 50 banĭ plus 10 banĭ porto.

Cursul la bursa din Viena.

Din 1 Iulie n. 1903

Renta ung. de aur 4%	120.90
Renta de coróne ung. 4% . . .	99.35
Impr. căil. fer. ung. în aur 3½% .	91.—
Impr. căil. fer. ung. in argint 4% .	98.45
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	99.25
Bonurĭ rurale ungare 3½% . . .	92.75
Bonurĭ rurale croate-slavone . . .	99.25
Impr. ung. cu premii	198.—
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Seghedin .	155.75
Renta de hârtie austr.	100.20
Renta de argint austr.	100 15
Renta de aur austr.	120.90
Rente de coróne austr. 4% . . .	100.60
Losurĭ din 1860.	153.—
Acţii de-ale Băncei austro-ungară .	16.20
Acţii de-ale Băncei ung. de credit.	731.50
Acţii de-ale Băncei austr. de credit	661.50
Napoleondorĭ	19.05½
Mărcĭ imperiale germane	117.25
London vista	239.30
Paris vista	95.22½
Note italiene	95.25

Nr. 9376—1903.

Licitaţiune de vêndare.

In scopul vêndării aprobate de forurile mai înalte a realităţilor de case aparţinĕtóre comunei orăşenescĭ Brassó, şi anume în:

1) Strada Brutarilor nr. 6 în valóre de 5995 cor. 40 banĭ.

2) Strada Castelului nr. 47 în valóre de 14287 cor. 20 banĭ.

3) Strada Orfanilor nr. 42 în valóre de 4625 cor.

4) Têrgul cailor nr. 18 în valóre de 44477 cor. 60 banĭ.

In 14 Iulie 1903, 10 óre a. m. se va ţiné licitaţiune publică cu oferte la magistratul orăşenesc (despărţĕmêntul administraţiei realităţilor orăşenescĭ), la care se invită amatorii de cumpĕrare.

Condiţiunile de licitaţiune şi de ofert precum şi cele ale contractului ce se va încheia cu cumpĕrătorii, se află depuse până la diua de licitaţiune în biroul administraţiunei realităţilor orăşenescĭ, unde amatorii de cumpĕrare le pot lua şi în vedere pe timpul órelor de oficiu.

Brassó, 6 Iunie 1903.

(101,3—3) *Magistratul orăşenesc.*

Cursul pieţei Braşov.

Din 2 Iulie n. 1903.

Bancnot rom.	Cump.	18.92	Vênd.	18.96
Argint român.	„	18.80	„	18.92
Napoleond'orĭ.	„	19.04	„	19.10
Galbenĭ	„	11.20	„	11.30
Ruble Rusescĭ	„	2.53	„	2.53½
Mărcĭ germane	„	117.10	„	117.50
Lire turcescĭ	„	21.50	„	21.60
Scris fonc.Albina 5%		101.—	„	101.25